

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.411.4.3.2023

Pani
Aneta Możdżanowska
Dyrektor
Miejska Biblioteka Publiczna im. Jana Łaskiego
Młodszego w Łasku
ul. 9 Maja 6
98-100 Łask

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/23/003 – Funkcjonowanie samorządowych bibliotek publicznych w województwie łódzkim

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 93-106 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

Piotowski

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejska Biblioteka Publiczna im. Jana Łaskiego Młodszego w Łasku ¹ , ul. 9 Maja 6, 98-100 Łask.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Aneta Możdżanowska, Dyrektor Biblioteki od dnia 27 lipca 2022 r. Poprzednio, tj. w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 26 lipca 2022 r. Dyrektorem Biblioteki była Bożena Trocka - Dąbrowa. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. Zestaw 1)</p>
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Organizacja i realizacja zadań w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa i upowszechniania wiedzy oraz kultury.2. Gromadzenie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych.3. Prowadzenie gospodarki finansowej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust.2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Rafał Piotrowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/162/2023 z 22 listopada 2023 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-5)</p>

¹ Dalej: Biblioteka, Powiatowa Biblioteka Publiczna, Biblioteka Publiczna.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

Biblioteka Publiczna im. Jana Łaskiego Młodszego w Łasku prawidłowo realizowała cele statutowe i zadania w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa oraz upowszechniania wiedzy i kultury.

Biblioteka została zorganizowana zgodnie z ustawą z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach⁴ oraz ustawą z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej⁵. Prawidłowo udostępniała zbiory biblioteczne na miejscu oraz wypożyczała je na zewnątrz, dostosowując świadczone usługi do zmieniających się potrzeb użytkowników i pojawiających się możliwości technologicznych. Podejmowała również działania w celu zwiększenia posiadanych zbiorów i poszerzenia oferty dla czytelników. W okresie objętym kontrolą prowadziła działania informacyjne zarówno w swojej siedzibie, organizując liczne wystawy książkowe i informacyjne, jak i na portalach społecznościowych, na których na bieżąco informowano o zakupionych nowościach.

W sposób właściwy ewidencjonowano materiały biblioteczne i prowadzono księgi inwentarzowe posiadanego księgozbioru. Przy czym za stan nieprawidłowy uznano nieprzeprowadzanie skontrum materiałów bibliotecznych co najmniej raz na 5 lat, i z przekroczeniem tego terminu w poszczególnych wypadkach o okres czasu wynoszący od 9 do 18 lat⁶.

Biblioteka prawidłowo prowadziła gospodarkę finansową w oparciu o plany finansowe opracowane na wszystkie kontrolowane lata i uwzględniające wszystkie źródła przychodów, natomiast w Polityce rachunkowości Biblioteki nie zawarto opisu systemu wykorzystywanego do prowadzenia ksiąg rachunkowych. Biblioteka prawidłowo i terminowo składała Organizatorowi półroczne informacje i roczne sprawozdania z wykonania planów finansowych. Ponadto, w sposób prawidłowy wykorzystwała i dokonała rozliczenia dotacji podmiotowych i celowych. Wszystkie wydatki poniesiono w granicach i zgodnie z planem finansowym.

OBSZAR

1. Organizacja i realizacja zadań w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa i upowszechniania wiedzy oraz kultury

Opis stanu
faktycznego

1. Biblioteka Publiczna im. Jana Łaskiego Młodszego w Łasku działała na podstawie Statutu nadanego na mocy Uchwały nr XXXII/312/12 Rady Miejskiej w Łasku. Uchwała zawierała elementy określone w art. 11 ust. 2 i 3 ustawy o bibliotekach. Zakres działalności prowadzonej przez Bibliotekę był zgodny z określonym w dokumentach założycielskich. W Statucie Biblioteki wskazano, że Biblioteką kieruje Dyrektor powoływany i odwoływany przez Burmistrza Łasku na czas określony od 3 do 7 lat.

Wskazano także, że Biblioteka prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych przepisami ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. W statucie określono główne zadania Biblioteki w tym m.in.: gromadzenie, opracowywanie i ochronę materiałów bibliotecznych, organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych osobom z niepełnosprawnością oraz prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej, w tym zwłaszcza dotyczącej wiedzy o regionie.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2393; dalej: ustawa o bibliotekach.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 194, ze zm. dalej: uopdk.

⁶ W zależności od Filii Biblioteki.

(akta kontroli str. 6-44)

2. Dane zawarte w Rejestrze Instytucji Kultury były zgodne ze stanem faktycznym i zawierały wymagane art. 14 ust. 1 uopdk informacje. Księga rejestrowa instytucji kultury była corocznie aktualizowana w części dotyczącej mienia instytucji kultury.

(akta kontroli str. 6-8)

3. Zasady i warunki korzystania z Biblioteki określał Regulamin Korzystania ze zbiorów nadany przez Dyrektora Biblioteki w dniu 13 lipca 2021 r.⁷ w tym w szczególności:

- zasady korzystania z biblioteki,
- zasady wypożyczania materiałów bibliotecznych (miejsce wypożyczenia, liczba woluminów wypożyczanych jednorazowo, okres wypożyczenia),
- zasady udostępniania zbiorów biblioteki w czytelni (księgozbiór podręczny i regionalny),
- zasady wypożyczania międzybibliotecznego,
- zasady postępowania w przypadku zagubienia, uszkodzenia, zniszczenia materiałów bibliotecznych,
- zasady wypożyczania czasopism i dokumentów audiowizualnych,
- zasady postępowania w przypadku przetrzymywania materiałów bibliotecznych po terminie,
- cennik opłat za usługi ksero i poligraficzne oraz korzystania ze stanowisk komputerowych. Dyrektor wyjaśniła, że przy ustalaniu wysokości opłat za usługi brano pod uwagę ceny eksploatacji urządzenia, wysokość opłat za prąd oraz koszty materiału (papier, toner, folia do laminowania, grzbiety do bindowania).

(akta kontroli str. 45-62)

4. W całym okresie objętym kontrolą, w Bibliotece na stanowiskach bibliotekarskich zatrudnionych było 11 osób, dziewięć na stanowisku bibliotekarza (w tym cztery z wykształceniem wyższym i pięć z wykształceniem średnim), jedna na stanowisku młodszego bibliotekarza (z wykształceniem średnim) oraz jedna na stanowisku instruktora ds. metodycznych (z wykształceniem średnim). Kadre Biblioteki uzupełniał Dyrektor, główna księgowa zatrudniona na ½ etatu oraz pracownik administracyjny.

W Bibliotece nie uregulowano zasad podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub doskonalenia zawodowego.

W latach 2021-2023⁸ pracownicy Biblioteki podnosili swoje kwalifikacje biorąc udział w szkoleniach organizowanych przez Bibliotekę Wojewódzką oraz korzystając z ogólnodostępnych bezpłatnych platform szkoleniowych i webinarów. Szkolenia obejmowały swoim zakresem m.in. promocję czytelnictwa, kształtowanie kompetencji oraz sporządzanie sprawozdań.

Dyrektor wyjaśniła, że „ze względu na istniejący w 2021-2022 roku stan epidemiologiczny, Biblioteka ograniczyła ilość szkoleń w formie stacjonarnej, natomiast od 2023 r. Biblioteka zorganizowała doskonalenie zawodowe w formie cyklicznych szkoleń dla pracowników bibliotek w powiecie łaskim w ramach pozyskanych środków z projektu BLISKO, Labib oraz PUP w Łasku, które w pełni zaspokoiliły potrzebę szkoleń specjalistycznych dla pracowników”.

⁷ Zarządzenie nr 4/2021 Dyrektora Biblioteki Publicznej im. Jana Łaskiego Młodszego w Łasku.

⁸ Do końca września 2023 r.

(akta kontroli str. 63-102)

5. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 i 2022 r. oraz 30 września 2023 r. liczba zarejestrowanych użytkowników i czytelników (użytkowników aktywnie wypożyczających) utrzymywała się na zbliżonym poziomie i wynosiła odpowiednio: 2998 i 2652⁹, 2757 i 2660¹⁰, 2776 i 2654 osób.

Liczba wypożyczeń na zewnątrz w latach 2021-2023 (do 30 września) ulegała wahaniom i wynosiła odpowiednio 64530¹¹, 67785¹² (wzrost o 3255, tj. o 4,8%) i 59275¹³, a udostępnień 777¹⁴, 2450¹⁵ i 2275¹⁶.

Biblioteka zaspokajała potrzeby oświatowe i kulturalne mieszkańców w szczególności organizując: spotkania autorskie, wystawy, prelekcje, wernisaże oraz spotkania okolicznościowe.

W ramach działalności kulturalno-oświatowej Biblioteka współorganizowała odpowiednio w 2021 r. w 10 wydarzeniach dla 199 osób, w 2022 r. w 46 dla 1087 osób oraz w 2023 r. (do 30 września) w 136 dla 1125 osób.

(akta kontroli str.105-389, 1030, 1034)

6. W okresie objętym kontrolą, Biblioteka prowadziła działania propagujące czytelnictwo wśród dzieci i młodzieży poprzez organizację różnego rodzaju akcji głośnego czytania, oglądania bajek, prezentacji książek. Biblioteka brała również udział w programie „Mała Książka Wielki Człowiek”¹⁷ oraz „Cała Polska czyta dzieciom”. Ponadto na bieżąco uzupełniany był księgozbiór kierowany do dzieci i młodzieży.

W latach 2021-2023 Biblioteka prawidłowo wypożyczała zbiory biblioteczne na zewnątrz, zapewniała możliwość skorzystania z komputera podłączonego do Internetu, jak również udostępniała Internet bezprzewodowo. Zorganizowane, w okresie objętym kontrolą, działania promocyjne i informacyjne obejmowały również publikowanie informacji o wydarzeniach dotyczących Biblioteki w mediach społecznościowych, gdzie umieszczane były recenzje polecanych książek oraz zdjęcia nowości wydawniczych dostępnych w Bibliotece.

W Bibliotece zapewniono możliwość dostarczenia osobom z niepełnosprawnościami i przewlekle chorym książek do domu na zamówienie telefoniczne¹⁸. W zbiorach biblioteki znajdowały się 44 książki z dużą czcionką oraz odtwarzacze cyfrowej książki mówionej dla osób z dysfunkcją wzroku, w ramach której udostępniane były 195 tytuły książek.

Godziny pracy dostosowano do potrzeb osób pracujących i uczących się (dwa razy w tygodniu Biblioteka była czynna w godzinach od 10 do 18 oraz dwa razy w miesiącu w dwie soboty od godziny 8:30 do 13:30).

⁹ Z tego 122 czytelników w wieku do 5 lat, 575 czytelników w przedziale wiekowym 6-12 lat, 215 czytelników w przedziale 13-15 lat, 202 w przedziale 16-19 lat, 111 w przedziale 20-24 lata, 483 w przedziale 25-44 lata, 458 w przedziale 45-60 lat i 486 w wieku powyżej 60 lat.

¹⁰ Z tego 135 czytelników w wieku do 5 lat, 643 czytelników w przedziale wiekowym 6-12 lat, 229 czytelników w przedziale 13-15 lat, 176 w przedziale 16-19 lat, 93 w przedziale 20-24 lata, 466 w przedziale 25-44 lata, 425 w przedziale 45-60 lat i 493 w wieku powyżej 60 lat.

¹¹ Z tego 63.804 wypożyczeń książek, 141 wypożyczeń czasopism nieoprawnych i 585 zbiorów specjalnych.

¹² Z tego 66.686 wypożyczeń książek, 184 wypożyczeń czasopism nieoprawnych i 915 zbiorów specjalnych.

¹³ Z tego 58.220 wypożyczeń książek i 140 wypożyczeń czasopism nieoprawnych.

¹⁴ Z tego 401 udostępnień książek, 186 udostępnień czasopism nieoprawnych i 190 zbiorów specjalnych.

¹⁵ Z tego 572 udostępnień książek, 1153 udostępnień czasopism nieoprawnych i 725 zbiorów specjalnych.

¹⁶ Z tego 463 udostępnień książek, 833 udostępnień czasopism nieoprawnych i 1812 zbiorów specjalnych.

¹⁷ Kampania społeczna „Mała książka – wielki człowiek” została dofinansowana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa.

¹⁸ W badanym okresie udostępniono w ten sposób 866 książek 27 niepełnosprawnym czytelnikom.

W okresie objętym kontrolą, Biblioteka nie prowadziła działalności poligraficznej i introligatorskiej.

(akta kontroli str.103,1010-1014)

7. W okresie objętym kontrolą, Biblioteka w celu zwiększenia posiadanych zbiorów i poszerzenia oferty dla czytelników zakupiła 2276 książek, z czego w 2021 r. 468 książek, w 2022 r. 935 książek, a w 2023 r. (do 30 września) 873 książki, w tym w 2021 r. 166 książek, w 2022 r. 324 i 157 w 2023 (do 30 września) książek ze środków Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa w ramach programu „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych” ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Z wyjaśnień udzielonych przez Dyrektora wynika, że w ramach dostosowywania świadczonych usług do zmieniających się potrzeb czytelników, Biblioteka posiadała zdalny dostęp do całego księgozbioru, w którym czytelnicy mogli przeglądać i samodzielnie rezerwować interesujące ich pozycje. Ponadto Biblioteka comiesięcznie udostępniała 20 kodów dla czytelników do aplikacji LEGIMI¹⁹. W Bibliotece istniała również możliwość skorzystania z cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej Academica umożliwiającej korzystanie ze zbiorów cyfrowych Biblioteki Narodowej.

(akta kontroli str. 105-389, 1029, 1032)

8. Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o bibliotekach, Biblioteka współpracowała z innymi instytucjami kultury, w tym w szczególności z Miejską i Powiatową Biblioteką Publiczną w Łęczycy oraz Łaskim Domem Kultury. Biblioteka uczestniczyła w wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez inne podmioty, m.in. konkursach plastycznych, kiermaszach, zajęciach wakacyjnych dla dzieci. W 2022 r. zrealizowano również działalność wydawniczą we współpracy z Wojewódzką Biblioteką Publiczną im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi, w ramach której dokonano wydania książki o Eugeniuszu Iwanickim pt. „Przesypana klepsydra”. W okresie objętym kontrolą, nie prowadzono współpracy z archiwami.

(akta kontroli str. 396-401)

9. W latach 2021-2023 Biblioteka przekazała do Głównego Urzędu Statystycznego roczne sprawozdania statystyczne K-03 za lata 2020-2022. Przekazanie sprawozdań za poszczególne lata nastąpiło za pośrednictwem portalu sprawozdawczego odpowiednio 5 lutego 2021 r., 7 lutego 2022 r. i 9 lutego stycznia 2023 r. Dane zawarte w sprawozdaniach były zgodne ze stanem faktycznym²⁰.

Dyrektor Biblioteki wyjaśnił że sprawozdanie za 2023 zostało złożone w terminie tj. w dniu 7 lutego 2023 r. Ze względu na złożoną korektę potwierdzenie złożenia formularza ma datę 9 lutego 2023 r. gdyż system GUS nie pozwalał wydrukować potwierdzenia złożenia formularza pierwotnego, a niezatwierdzonego.

(akta kontroli str. 233-389)

10. Przy bibliotece nie działała rada biblioteczna ani inny organ o charakterze doradczym i opiniodawczym.

Dyrektor wyjaśniła, że nie była zgłaszana taka chęć ze strony społeczeństwa, a także nie było potrzeby ze strony Biblioteki, ani wymogu Organizatora.

(akta kontroli str. 990-996)

¹⁹ Internetowa wypożyczalnia ebooków i audiobooków.

²⁰ Zweryfikowano na próbie.

11. W latach 2021-2023 zadania Powiatowej Biblioteki Publicznej zostały powierzone Bibliotece na mocy Porozumień²¹ w sprawie wykonywania przez Bibliotekę zadań Powiatowej Biblioteki Publicznej dla Powiatu Łaskiego, zawartych pomiędzy powierzającym - Powiatem Łaskim, a przejmującym – Biblioteką Publiczną.

Ww. porozumienia obowiązywały w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku. Do zadań powierzonych Bibliotece w porozumieniach wskazano m. in.: gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych służących obsłudze potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych, zwłaszcza dotyczących wiedzy o własnym regionie oraz dokumentujących jego dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy, udzielanie bibliotekom pomocy instrukcyjno-metodycznej i szkoleniowej oraz zakup nowości książkowych dla Biblioteki w ilościach umożliwiających realizację obiegu wypożyczeń międzybibliotecznych z bibliotekami gminnymi z powiatu łaskiego.

Na powierzone zadania Powiat Łaski zgodnie z zawartymi porozumieniami przekazywał Bibliotece środki finansowe²², a Biblioteka składała Powiatowi pisemne sprawozdanie finansowe z wykorzystania ww. środków finansowych.

(akta kontroli str. 390-395)

12. Powiatowa biblioteka publiczna pełniła funkcję ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznego. Biblioteka na podstawie własnych zbiorów, katalogu własnych i pozyskiwanych z zewnątrz baz danych, opracowywała zestawienia bibliograficzne dotyczące regionu (instytucji i osób związanych z powiatem łaskim). Biblioteka pośredniczyła w zakresie wypożyczeń międzybibliotecznych. W okresie objętym kontrolą, wypożyczono bibliotekom gminnym w powiecie łaskim oraz Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Łodzi łącznie 1347 wolumeny. Ponadto w latach 2021-2023 (do 30 września) udzielono 31 informacji bibliograficznych.

(akta kontroli str. 1010-1014)

13. W okresie objętym kontrolą, Biblioteka Publiczna udzielała bibliotekom z terenu powiatu pomocy w zakresie szkoleniowym, organizacyjnym (przeprowadzonym podczas wizytacji placówek) oraz instrukcyjno-metodycznej. Zakres udzielanego instruktażu wynikał z bieżących potrzeb bibliotek. W okresie objętym kontrolą, przeprowadzono sześć spotkań szkoleniowych, podczas których omówiono sprawozdania z działalności bibliotek w ramach wymiany tzw. „dobrych praktyk”, zaprezentowano najciekawsze działania kulturalno-oświatowe oraz przeszkolono z tworzenia gier miejskich i diagnozy badania potrzeb lokalnej społeczności.

(akta kontroli str.396-401)

14. Powiatowa biblioteka publiczna w ramach sprawowanego nadzoru prowadziła wizytacje bibliotek, podczas których analizowano ich stan, organizację i działalność. Współpracowano również w zakresie wymiany informacji i upowszechniania dobrych praktyk. Podczas szkoleń organizowanych przez Bibliotekę na bieżąco udzielano porad i konsultacji dotyczących realizacji zadań statutowych bibliotek. Biblioteka zbierała informacje o działalności wszystkich bibliotek gminnych wchodzących w skład sieci bibliotecznej powiatu w zakresie zadań określonych w art. 27 ust. 5 ustawy o bibliotekach. Na tej podstawie opracowywała zbiorcze sprawozdanie z działalności bibliotek w powiecie i przekazywała je do Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Łodzi.

(akta kontroli str. 1010-1014)

²¹ Zarządu Powiatu Łaskiego nr: OR.031.2.2021 z dnia 23 marca 2021 r., OR.031.1.2022 z dnia 27 stycznia 2022 r., OR.031.1.2023 z dnia 19 stycznia 2023 r.

²² W: 2021 r. - 34.500,00 zł, 2022 r. - 42.000,00 zł, 2023 r. - 45.000,00 zł.

Stwierdzone
nieprawidłowości
Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Biblioteki Publicznej w zakresie propagowania czytelnictwa wśród mieszkańców powiatu łaskiego. Zakres działalności prowadzonej przez jednostkę był zgodny z zakresem określonym w dokumentach założycielskich. Określono zasady i warunki korzystania z biblioteki. Prawidłowo udostępniano zbiory biblioteczne na miejscu oraz na zewnątrz, podejmowano działania mające na celu regularne powiększanie księgozbioru o nowości wydawnicze oraz organizowano wydarzenia mające na celu promocję Biblioteki i czytelnictwa. Umożliwiono korzystanie z komputerów i innych urządzeń w celach informacyjnych, naukowych oraz edukacyjnych. Rzetelnie sporządzano i przekazywano roczne sprawozdania K-03.

OBSZAR

2. Gromadzenie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych

Opis stanu
faktycznego

1. W latach 2021-2023²³ (III kwartał) księgozbiór biblioteki liczył odpowiednio 100785, 97373 (spadek o 3412, tj. o 3,3%) i 96914 (spadek o 459, tj. o 0,4%) książek. Ponadto, w zasobach biblioteki znajdowało się odpowiednio: 55, 62 i 150 audiobooków, a także 2265, 51, 51 materiały audiowizualne.

Dyrektor Biblioteki wyjaśniła, iż różnica w stanach na dzień 31 grudnia 2021 oraz 2022 r. materiałów audiowizualnych wynikała z dokonania w 2022 r. zniszczenia nieprzydatnych lub niedziałających dyskieciek komputerowych, płyt gramofonowych oraz płyty CD.

Biblioteka gromadziła i opracowywała materiały biblioteczne dotyczące wiedzy o własnym regionie. Na dzień 30 września 2023 r. Biblioteka posiadała 1262 wolumeny wydawnictw oraz 3046 dokumentów z życia społecznego w tym m.in.: broszury, foldery, katalogi, mapy, pocztówki, bilety, fotografie, plakaty, afisze i czasopisma lokalne. Ponadto gromadzone były wycinki prasowe dotyczące Łasku i powiatu łaskiego. Archiwizowane były głównie artykuły dotyczące życia kulturalnego, społecznego i gospodarczego.

(akta kontroli str. 105-389, 1033)

2. W latach 2021-2023 Biblioteka dysponowała 19 miejscami dla czytelników. Żadne z nich nie było przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Dyrektor wyjaśniła, że budynek Biblioteki jest obiektem wynajmowanym od Spółdzielni Mieszkaniowej w związku z czym nie ma możliwości podjęcia samodzielnych działań celem dostosowania go do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W 2023 r. zostało wystosowane pismo do Prezesa Spółdzielni z prośbą o likwidację barier architektonicznych w budynku, na które udzielono negatywnej odpowiedzi.

(akta kontroli str. 997-1009)

3. Procedura ewakuacji została zawarta w Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego przyjętej na mocy Zarządzenia nr 5/2023 z dnia 15 lutego 2023 r. Dyrektora Powiatowej Biblioteki Publicznej w Łasku w sprawie wprowadzenia do stosowania Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego. Przyjęty dokument został opracowany na podstawie przekazanej do stosowania procedury opracowanej przez właściciela budynku. Zatrudnieni pracownicy pisemnie potwierdzili zapoznanie się z procedurą. W toku oględzin ustalono, że drogi ewakuacji były właściwie oświetlone i dobrze widoczne, zaś wyjście ewakuacyjne zostało oznaczone w sposób wyraźny i trwały.

²³ Według stanu na 31 grudnia 2021 r., 31 grudnia 2022 r. i 30 września 2023 r.

Brak było jednak umieszczenia oznaczeń kierujących do wyjścia ewakuacyjnego, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 105-389, 988-989)

4. W latach 2021-2023 w Bibliotece nie były prowadzone kontrole związane z zagrożeniami i zapewnieniem bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego przez organy zewnętrzne.

(akta kontroli str. 990-996)

5. W Bibliotece obowiązywała Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego, która regulowała m.in. zasady postępowania na wypadek pożaru oraz rozmieszczenie gaśnic. Dyrektor Biblioteki oraz pracownicy złożyli potwierdzenia zapoznania się z treścią Instrukcji.

Pomieszczenia Biblioteki wyposażone były w pięć gaśnic oraz trzy koce przeciwpożarowe, co było zgodne z instrukcją bezpieczeństwa pożarowego. Znajdujące się w łatwo dostępnym i czytelnie oznakowanym miejscu gaśnice były sprawne, a termin ich kolejnego przeglądu technicznego wyznaczono na grudzień 2024 r.

(akta kontroli str. 105-389, 988-989)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Drogi ewakuacyjne w Bibliotece nie były trwale oznakowane, co było niezgodne z § 4 ust. 2 pkt 4) lit a) rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów²⁴, zgodnie z którym *Właściciele, zarządcy lub użytkownicy budynków oraz placów składowych i wiat, z wyjątkiem budynków mieszkalnych jednorodzinnych oznakowują, znakami zgodnymi z Polskimi Normami dotyczącymi znaków bezpieczeństwa drogi ewakuacyjne (...).*

Dyrektor wyjaśniła, że w wyniku niedopilnowania pracownika technicznego, oznaczenia nie wróciły na swoje miejsce po malowaniu.

W trakcie kontroli uzupełniono brakujące oznakowanie.

(akta kontroli str.988-989, 997-1009)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK, Biblioteka przechowywała i chroniła materiały biblioteczne zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi w tym zakresie, a jej pomieszczenia były prawidłowo zabezpieczone przed potencjalnymi zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi, w tym w szczególności przed pożarem. Jednakże pomimo wdrożenia Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego, nie oznaczono dróg ewakuacji w zakresie wymaganym przepisami Rozporządzenia w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków.

OBSZAR

3. Prowadzenie gospodarki finansowej

Opis stanu
faktycznego

1. Dokumentacja opisująca przyjęte zasady rachunkowości, wprowadzona na mocy Zarządzenia Nr 2/2012 Dyrektora Biblioteki Publicznej w Łasku z dnia 9 stycznia 2012 r. w sprawie zasad prowadzenia rachunkowości w Bibliotece²⁵, zawierała elementy określone w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁶ za wyjątkiem określenia wersji oprogramowania wykorzystywanych systemów komputerowych i daty rozpoczęcia ich eksploatacji, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

²⁴ Dz.U. z 2023 r. poz. 822, dalej: rozporządzenie w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków.

²⁵ W Bibliotece księgi rachunkowe prowadzono z wykorzystaniem programu komputerowego.

²⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

(akta kontroli str. 491-518)

2. Gospodarka finansowa Biblioteki prowadzona była, zgodnie z art. 27 ust. 3 uopdk, w oparciu o plany finansowe ustalone na lata 2021-2023 przez Dyrektora Biblioteki i w razie potrzeby aktualizowane. W planach uwzględniono:

- przychody, których głównym źródłem corocznie były dotacje od Organizatora i dotacje pozyskane z innych źródeł,
- koszty, które obejmowały w szczególności planowane na dany rok wydatki na zakup wyposażenia (w tym książek), usługi obce, wynagrodzenia, podatki i opłaty, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia.

Wydatki, zgodnie z art. 44 ust. 1 pkt 3 uofp, ponoszone były na cele i w wysokościach ustalonych w planach finansowych.

(akta kontroli str.519-649)

3. W planach finansowych uwzględnione zostały wszystkie źródła przychodów w łącznej kwocie odpowiednio 1115022,20 zł, 1358795,99 zł i 1579038,00 zł z czego:

- dotacje podmiotowe od Organizatora w wysokości odpowiednio 1084400,00 zł, 1291000,00 zł i 1450000,00 zł,
- dotacje ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z budżetu państwa w wysokości 3750,00 zł, 8300,00 zł i 74538,00 zł,
- dotacje celowe w wysokości 5000,00 zł, 30275,00 zł i 28000,00 zł,
- pozostałe przychody (przychody z tytułu sprzedaży regionalistów, usług ksero) w wysokości odpowiednio 19472,20 zł, 26120,99 zł i 23500,00 zł,
- przychody z najmu lokalu w wysokości odpowiednio 2400,00 zł, 3100,00 zł i 3200,00 zł.

(akta kontroli str. 519-649)

Na koniec 2021 r. i 2022 r. oraz 30 czerwca 2023 r. Biblioteka poniosła koszty działalności w wysokości odpowiednio 1120593,64 zł (100 % zaplanowanych), 1355267,89 zł (100 % zaplanowanych) i 687766,76 zł (45,8% zaplanowanych), z czego:

- na wynagrodzenia w wysokości odpowiednio 727503,00 zł, 838790,39 zł i 429677,95 zł,
- na ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia w wysokości odpowiednio: 131675,29 zł, 146592,81 zł, 79552,33 zł,
- na delegacje pracownicze w wysokości odpowiednio: 1138,55 zł, 1162,30 zł, 992,47 zł,
- na zakup książek w wysokości odpowiednio: 10829,00 zł, 23860,00 zł, 13555,29 zł,
- na zakup materiałów i wyposażenia w wysokości odpowiednio: 25928,85 zł, 63544,97 zł, 16196,81 zł.

W latach 2021-2023 (do 30 września) Biblioteka nie dokonywała wydatków majątkowych.

(akta kontroli str. 519-649)

4. W Bibliotece obowiązywały zasady ewidencji materiałów bibliotecznych²⁷ opracowane na podstawie Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 29 października 2008 r. w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych²⁸. Biblioteka prawidłowo ewidencjonowała materiały biblioteczne i uzgadniała raz w roku wartość zbioru na podstawie porównania ewidencji

²⁷ Zarządzenie Nr 15/2023 Dyrektora Biblioteki Publicznej im. Jana Łaskiego Młodszeo w Łasku z dn. 6 września 2023 roku.

²⁸ Dz.U. Nr 205, poz. 1283.

szczegółowej z wartością wynikającą z ewidencji majątkowej (konto 014).
W badanych latach wartości były zgodne.

(akta kontroli str. 650-660)

5. Biblioteka prawidłowo prowadziła księgi inwentarzowe księgozbioru, które były zgodne z wzorem określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych. Kontrola wykazała, że książki zakupione²⁹, w okresie objętym kontrolą, były ujmowane w księgach inwentarzowych na bieżąco na podstawie faktur.

W okresie objętym kontrolą, dokonano ubytkowania księgozbioru Biblioteki w łącznej ilości 13780 z czego w 2021 r. 2728 książek, w 2022 r. 6543 książek, a w 2023 r. (do 30 września) 4509 książek.

(akta kontroli str.661-715, 1031)

Kontrola wewnętrzna zinwentaryzowanych materiałów polegała na nadzorowaniu przez Dyrektora czynności związanych z porównywaniem stanów zapisów w ewidencji sumarycznej prowadzonej dla każdej filii oraz „Księgi ubytków” prowadzonej dla każdej filii z zapisami wynikającymi z ewidencji księgowej. Sprawdzenia wartości zbioru dokonywano nie rzadziej niż raz w roku.

Ostatnia inwentaryzacja (skontrum materiałów bibliotecznych w placówce z wolnym dostępem czytelników do zbiorów) Biblioteki zakończyła się w 2022 r.³⁰ i odbyła się po upływie 9 do 18 lat od zakończenia poprzedniej, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str.716-777, 1027)

6. W okresie objętym kontrolą, Biblioteka otrzymała dotacje podmiotowe na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w wysokości: 1084400,00 zł, 1291000,00 zł i 1450000,00 zł, stanowiące odpowiednio 97,2%, 95,0%, 91,8% wszystkich zaplanowanych przychodów.

W okresie objętym kontrolą, jednokrotnie tj. w 2021 r. wnioskowano o zwiększenie dotacji podmiotowej na wynagrodzenia osobowe oraz składki ZUS. Organizator dokonał zwiększenia dotacji podmiotowej w 2021 r. w kwocie 44000 zł.

Jak wynika w wyjaśnieniu Dyrektora Biblioteki w pozostałych latach nie wnioskowano o zwiększenie dotacji z uwagi, iż przy racjonalnym oszczędnym i celowym gospodarowaniu pozwoliła ona na podstawowe funkcjonowanie Biblioteki.

Dotacje podmiotowe z budżetu Gminy na lata 2021-2022 zostały wykorzystane na sfinansowanie bieżącej działalności Biblioteki, tj. zgodnie z przeznaczeniem. Dotacje były wydatkowane w całości w roku, na który je przyznano i prawidłowo rozliczone. Dotacja na 2023 r. do 31 października została wykorzystana w kwocie 1106333,88 zł (76,2%) i z uwagi na niezakończenie roku nie została rozliczona.

Dotacja celowa uzyskana na realizację projektu „Aktywne wakacje” w kwocie 7000 zł została rozliczona terminowo na podstawie dowodów księgowych opisanych zgodnie z zawartą umową z Gminą Łask. Wydatki w ramach zadania wykonano na kwotę 7000 zł (brak zwrotu środków).

(akta kontroli str.778-887)

7. Na koniec 2021 i 2022 r. oraz na koniec III kwartału 2023 r. w księgach Biblioteki nie wykazano należności przeterminowanych. Dane zawarte w sprawozdaniach Rb-N (za IV kwartał 2021 r. i 2022 r. i za III kwartał 2023 r.) były zgodne z ewidencją

²⁹ Próbą objęto osiem faktur obejmujących 288 książek.

³⁰ W terminach: Biblioteka Publiczna w Łasku – 03.03.2022 – 31.03.2022, Filia dla dzieci - 03.03.2022-31.03.2022, Filia w Kolumnie – 03.03.2022 – 25.03.2022, Filia w Bałczu – 03.03.2022- 31.03.2022, Filia we Wrzeszczewicach – 03.03.2022 – 31.03.2022.

księgową. Sprawozdania te zostały sporządzone przez Bibliotekę w terminach przewidzianych dla samorządowych instytucji kultury³¹.

(akta kontroli str.888-959)

8. Według stanu na 31 grudnia 2021 r. i 2022 r. oraz 30 września 2023 r. Biblioteka nie posiadała zobowiązań wymagalnych.

Dane w sprawozdaniach Rb-Z (za IV kwartał 2021 r. i 2022 r. i za III kwartał 2023 r.) zostały wykazane zgodnie z danymi zawartymi w ewidencji księgowej, a sprawozdania terminowo przekazano Organizatorowi.

(akta kontroli str. 888-959)

9. W okresie objętym kontrolą, w Bibliotece obowiązywał Regulamin udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza 130000 zł netto wprowadzony na mocy Zarządzenia Nr 4/2023 Dyrektora Powiatowej Biblioteki Publicznej w Łasku z 1 lutego 2023 r. Wydatki na zakup towarów i usług w latach 2021-2023 dokonywane były zgodnie z planem finansowym. Żaden z wydatków nie przekroczył kwoty 130000 zł, o której mowa w art. 37a ustawy o działalności kulturalnej i w art. 2 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych³². Dwa największe wydatki, ujęte w ewidencji księgowej, dotyczyły zakupu i instalacji centrali telefonicznej oraz serwera i zostały udokumentowane dowodami księgowymi w postaci faktur VAT na kwoty 6000,00 zł oraz 9752,83 zł³³. Poniesione wydatki dokonane zostały w oparciu o najlepsze zaoferowane warunki sprzedaży, ustalone przez Kierownika Biblioteki w wyniku rozeznania internetowego i telefonicznego przeprowadzonego u dostawców ww. urządzeń.

(akta kontroli str. 960-980)

10. W okresie objętym kontrolą, Biblioteka w terminie do dnia 31 lipca roku budżetowego składała informacje o przebiegu wykonania planu finansowego jednostki za pierwsze półrocze³⁴ oraz w terminie do dnia 28 lutego roku następującego po roku budżetowym - sprawozdanie roczne z wykonania planu finansowego jednostki³⁵. Dokumenty te uwzględniały stan należności i zobowiązań i zostały sporządzone w szczególności odpowiadającej planom finansowym.

(akta kontroli str.519-649)

11. Biblioteka nie posiadała własnej nieruchomości, zajmowała pomieszczenia o łącznej powierzchni 777,35 m² w budynku Łaskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Biblioteka z tytułu najmu ponosiła koszty w wysokości 6200,00 zł miesięcznie oraz opłaty z tytułu zużytych mediów. Biblioteka w latach 2021-2023 udostępniała zajmowane przez siebie pomieszczenia podmiotom trzecim³⁶ i osiągnęła z tego tytułu przychody w łącznej wysokości 8700,00 zł.³⁷ Wynajem pomieszczeń był dokonywany zgodnie z postanowieniami umownymi.

(akta kontroli str. 981-987)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:.

³¹ Za III kwartał – nie później niż 14 października po upływie okresu sprawozdawczego, za IV kwartał – nie później niż 6 lutego (37 dni) po upływie okresu sprawozdawczego;

³² t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1605

³³ Faktura VAT Sprzedaży nr 2021/10/FS/LD1/300 z dnia 19 października 2023 r. Faktura VAT Sprzedaży nr 2023/01/FS/LD1/39 z dnia 30 stycznia 2023 r.

³⁴ W dniach: 27 lipca 2021 r., 25 lipca 2022 r., 25 lipca 2023 r.

³⁵ W dniach: 16 lutego 2022, 24 lutego 2023 r.

³⁶ Wynajem części pomieszczenia biurowego Punktu Informacji Turystycznej znajdującego się w budynku Muzeum Historii Łasku oraz pomieszczenia w budynku przy ul. 9 Maja 6 w Łasku.

³⁷ Z czego w 2021 r. - 2,4 tys. zł, w 2022 r. - 3,1 tys. zł, a w 2023 r. - 3,2 tys. zł.

Piotrowski

1. Dokumentacja opisująca przyjęte zasady rachunkowości w Bibliotece, nie zawierała opisu systemu: określenia wersji oprogramowania wykorzystywanych systemów komputerowych i daty rozpoczęcia ich eksploatacji oraz służącego ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów, wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c i 4 uor.

Dyrektor wyjaśniła, że poprzednia Dyrektor Biblioteki oraz ówczesna księgowa nie dokonały zmian w polityce rachunkowości podczas przejścia z księgowania ręcznego na system komputerowy, a przejmując obowiązki nie miała świadomości że ww. aktualizacja nie została wprowadzona i była przekonana, że dokumenty dotyczące zmian zostały zarchiwizowane.

(akta kontroli str. 491-518, 1015-1017)

2. W Bibliotece oraz w jej filiach, wbrew obowiązkowi wynikającemu z § 31 ust. 1 rozporządzenia w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych, nie przeprowadzono skontrum materiałów bibliotecznych co najmniej raz na 5 lat. Skontrum w Bibliotece oraz w jej filiach przeprowadzane było w odstępach czasu wynoszących od 9 do 18 lat.

W Bibliotece oraz jej Filiach ostatnie skontrum przeprowadzono w 2022 r., zaś od poprzedniego: z 1999 r. (Biblioteka oraz Filia dla dzieci), 2006 r. (Filia we Wrzeszczewicach i Bałczu), 2008 r. (Filia w Kolumnie) minął okres przekraczający wymagane 5 lat.

Jak wynika z wyjaśnień Dyrektora Biblioteki brak przeprowadzenia skontrum w wymaganym terminie wynikał z przeoczenia

(akta kontroli str. 716-777)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Biblioteka prawidłowo prowadziła, w okresie objętym kontrolą, gospodarkę finansową, w tym poprawnie wykorzystywała i rozliczała otrzymane dotacje podmiotowe i celowe. Gospodarka finansowa Biblioteki prowadzona była w oparciu o plany finansowe opracowane na wszystkie kontrolowane lata i uwzględniające wszystkie źródła przychodów. Wydatki ponoszone były do wysokości ujętej w prawidłowo sporządzonych planach finansowych. Biblioteka prawidłowo i terminowo składała Organizatorowi półroczne informacje i roczne sprawozdania z wykonania jej planów finansowych. Biblioteka prawidłowo ewidencjonowała materiały biblioteczne oraz prowadziła księgi inwentarzowe posiadanego księgozbioru. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieprzeprowadzenia skontrum materiałów bibliotecznych w okresie przypadającym co najmniej raz na 5 lat oraz niezawarcia w Polityce rachunkowości Biblioteki opisu systemu wykorzystywanego do prowadzenia ksiąg rachunkowych.

III. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Wnioski

1. Aktualizacja zasad (polityki) rachunkowości.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Piotrowski

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 26 stycznia 2024 r.

Kontroler
Rafał Piotrowski
Specjalista k.p.

Delegatura w Łodzi
Dyrektor
p.o. Dyrektor
Piotr Walczak

Piotrowski

podpis

Piotr Walczak

podpis